

Jeles évfordulók

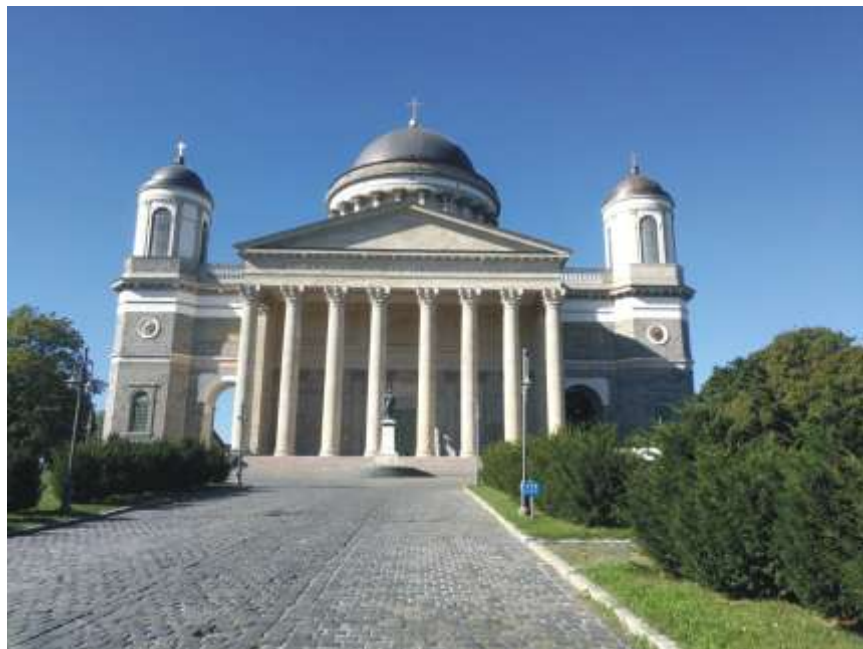
Az ICOMOS 1983-ban határozta el, hogy idehaza is meghirdeti a Műemlékek világnapját. 1984-ben IV. 18-án először rendeztünk Műemlék világnapot. Idén **2025-ben a Kulturális Örökségnapjait szeptember 20-21-én tartottuk Magyarországon.** Ezeken a napokon Budapesten és az országban nagyszámú ritkán látogatott épület és történelmi helyszín nyitja meg kapuit a látogatók előtt. **Az idei évben az 1975-ös Európai Építészeti Örökség Éve " 50. évfordulóját ünnepeljük.**

A FUGÁ-ban pedig szeptember 8-án tartottuk meg az előzetes információk megbeszélését. Itt Giczy Gabriella országos főkoordinátor ismertette az idei programokat. Ennek során levetítettek egy kisfilmet, amit még a BVE elnöke Ráday Mihály készített Závodról. Öröm volt hallani a hangját. Ez egy Tolna megyei kisközség, ahová német telepések költöztek a török pusztítás után. Hagyományait megőrizték, és a Fulda környéki svábok felépítették a falujukat 1718-tól. **Podmaniczky-díjat és helyi Építészeti Örökségdíjat adományoztak Závodnak az értékmentésért 2007-ben.**

A rendezvénytársasorozat megnyitója 2025. szeptember 19-én pénteken volt az Esztergomi bazilikában. Sok szakember vett rész: Veöreös András az ICOMOS elnöke, Esztergom főépítésze Zsembery Ákos, Hernádi Ádám a megyei jogú város polgármestere és ICOMOS tagok. Az Esztergomi Bazilika felújításának vezető építésze Németh Tamás. A munkák 2018-ban kezdődtek és még tartanak. A kupola több héjának felújíása komoly kivitelezés. A felújítási munkákat Belvárosi Építész Kft végzi. A 13 milliárd Ft-os beruházás keretében a Bazilika teljes körűen megújul.

Az **Esztergomi bazilika,** Nagyboldogasszony és Szent Adalbert Főszékesegyház klasszicista és óegyiptomi stílusban épült fel. Az Esztergom-Budapest főegyházmegye székesegyháza. Hazánk legnagyobb egyházi épülete, az altemplomtól a kupola gömbjéig 100 m magas. 118 m hosszú, 49 m széles, a torony 2 m, **Európa 3. legnagyobb bazilikája.** A kupolát 24 oszlop tartja **1822-1869 között épült fel.** Tervezői voltak: Kühnel Pál, Pack János, Hild József és Lippert József. Építtetői a mindenkori érsekek voltak. A nagyméretű **főoltárkép** Mária

menybemenetelét ábrázolja, és Michelangelo Grigoletti velencei művész készítette.
A kupola ma látható díszítése Antonio Detoma munkája.

Ezek saját fotók. A Főszékesegyház. A beállványozott belsőterek.Kupola és a főoltár.

A Bakócz-kápolna maradt meg a régi Szent-Adalbert székesegyházból. Bakócz Tamás Mátyás király hű embere volt. A kápolnát Andrea Ferrucci firenzei mester készítette 1506-1511 között. 13,5 m magas és 6,6 m széles. Az altemplomba 57 lépcsőn mehetünk le. Itt híres főpapok síremlékei vannak. A Bazilikát **1856. aug. 31-én szentelték fel. A misét Liszt Ferenc írta. Az ünnepségen Ferenc József is részt vett.**

Másnap, szombaton a **Sándor-palotát (Köztársasági Elnöki palota) keresem fel a Várban.** 1806-ban Sándor Vince gróf császári és királyi kamarás építette. A bécsi Johann Aman, vagy Pollack Mihály volt a tervezője. Előtte az 1760-as évektől a királyi palotát kiszolgáló fegyverraktár, laktanya, egyházi intézmény helye volt. 2002-ben volt a teljeskörű felújítása, újjáépítése. Már induláskor is volt a palotában gőzfűtés és vezetékes víz. Sándor Móric, akit Pesten ördöglovasnak hívtak lakott benne. Egyéniségét még Széchenyi is elismerte, mert a **Lánchíd építéséhez is nagyban hozzájárult.1831-ben eladták az őrgróf Pallavichini családnak. 1867-től Andrássy Gyula miniszternek rezidenciája.** Ő javasolta, hogy vegyék meg 1881-ben kormány részére. Klösz György fotóin is megcsodálhatjuk az eredetijét és a belső termeit is. A szobákat selyemdamaszt kárpit borítja és biedermeier székek állnak benne. A kis empire szalonban a civil szervezetek tartanak megbeszéléseket. A legszebb terem a Gobelin, neobarokk butorizzal. Kiemelkedik a Vörös szalon, itt a festményen, most a császárnét, Erzsébetet magyar királynővé koronázása során viselt ruhájában láthatjuk. A szalon szépségét Ybl Miklós tervezte stukkók díszítik. Ha az elő- kertben lenézünk, a **Lánchidat látjuk a Dunán.** A hidat 1839-ben kezdték építeni és 1849. nov. 20-án avatta fel Ferenc József. Tervezője az angol William Tierney Clark, a kivitelezési munkák irányítója a skót származású Adam Clark volt. A hídfők kőoroszlánjait Marschalkó János lőcsei szobrászművész készítette. Itt fenn az előkertben mindkét oldalon vas oszlopsoros veranda áll. A bejárati oldal külső homlokzatán a

végigfutó domborműveket Anton Kirchmayer bajor szobrász készítette. Újrafaragásukat Melocco Miklós, Körössényi Tamás és Török Richárd szobrászok végezték el.

Kép: A Sándor- palota (Budapest)-Wikipédia

Néhány belső saját képem a szobák berendezéseiből.

Mellettünk működött a **Budavári sikló** (gőzsikló), ami az UNESCO világörökség listáján 1987 óta szerepel. A siklót Széchenyi István gróf fiának kezdeményezésére építették 1868-70 között, Lyoni minta alapján. A gőzmeghajtással működtetett kötélvontatású terveit Wohlfahrt Henrik készítette. A drótkötél a Vignol-féle síneken megépített pálya 30 fok lejtéssel épült. 182 ezer Ft-ba került. Csodálatos panorámát látunk a városra. Sajnos a második világháborúban súlyosan megsérült. Csak hosszú évek múlva indulhatott újra. Két kocsija a Gellért és a Margit azóta megújult, 2009-ben és 2021-ben. A pálya 95 m hosszú, a szintkülönbség 50 m. A sikló is nyomtávolságú, 1435 mm-es vasúti jármű.

Budavári Sikló - A Zöld bolygó. A Lánchíd, a palota belső udvarából lenézve. (pixabay.com/hu/images/search/lanchid).

Remélem minden érdeklődőnek sikerült ezen a két napon sok szép épületet,

benne könyvtárakat is felkeresni.

A megemlékezést összeállította dr. Horváth Péterné BVE Város és Ipartörténeti csoport.